

Kevyet irtiotot ja raskas sosiaalisuus

Alkoholi nuorten aikuisten ravintolailtaa kuvaavissa kertomuksissa

JUKKA TÖRRÖNEN – ANTTI MAUNU

Haastattelija: minkälainen ois täydellinen ja onnistunut, aivan ihana ravintolailta.

Mirkka: no se et ois oikeen paljon rahaa, ois oikeen paljon aikaa, sit vois ehkä niinku [naurahtaa] käydä ehkä silleen niinku huolet eri paikoissa et sillee jotenki tuntuus (...) et kello ei menis silleen eteenpäin (...) eli esimerkiksi me tehtiin yks kesä semmonen pyöräturnee et me lähettiin päiväl polkemaan kesäl oli ihana päivä ja käytiin eri terasseilla käytiin syömässä se oli ihan älyttömän kivaa oltiin kavereitten kanssa näin, ja sitte, lopulta illal poljettiin kotiin ja sitte käytiin pynttäytymässä ja sitte, lähettiin vielä illaks [yökerhoon] se oli, mun mielestä aika täydellinen se oli tosi kivaa et oli koko päivä aikaa oli ihana päivä oli kesä meillä oli tosi hyvä tunnelma ja sit me käytiin eri paikois silleen vaan niinku, istumas yhet ja jatkettiin taas matkaa ja, sit viel lopuks mentiin ihan silleen, täysil bilettämään (...) suurin piirtein viis henkilöä tyttöjen kans ihan.

Tässä artikkelissa analysoimme, millaista roolia alkoholi näyttelee nuorten aikuisten ravintolailtaa kuvaavissa kertomuksissa. Kertomukset ovat syntyneet vastauksina kysymyksiin ihanteellisista, tyyppillisistä ja epäonnistuneista ravintolakäynneistä. Näissä kertomuksissa meitä ei kiinnosta yksinomaan ravintolajuominen. Tarkastelemme alkoholin kertomuksissa saamia tehtäviä ja merkityksiä myös johtolankoina suomalaisten juomatapojen erityispiirteisiin ja nykytilaan.

Olemme valikoineet haastateltaviksemme nuoria aikuisia, jotka työskentelevät nopeasti kasvavilla uusilla tieto- ja palvelutyön aloilla taloudessa ja hallinnossa (vrt. Mäkelä & Virtanen 1987). Katsomme, että näiden alojen toimijoita voidaan pitää nousevina ryhmänä, sukupolvena, jonka alkoholille antamista merkityksistä voidaan otaksua, mitkä piirteet juomatavoissamme ovat yhä kulttuurisesti käypä ja mitkä piirteet puolestaan alttiita muutoksille. Koska alkoholia ovat Suomessa perinteisesti käyttäneet miehet mutta nykyisin molemmat sukupuolet, olemme haastatelleet sekä naisia (60) että miehiä (57).

Nuorten aikuisten ravintolailtaa jäsentävät kertomukset tarjoavat hedelmällistä materiaalia tutkia juomatapojen nykytilaa konkreettisissa yhteyksissään. Ensinnäkin ravintolassa käymiseen liittyy olennaisesti tilaisuus juoda. Esimerkiksi Suomessa ravintola on perinteisesti määritelty julkiseksi tilaksi, jossa tarjoillaan alkoholijuomia (Sillanpää 2002). Toiseksi nuoret aikuiset ovat ravintoloiden yleisimpiä käyttäjiä, jotka myös juovat ravintoloissa muita ryhmiä enemmän (Holmila & al. 1997). Kolmanneksi haastateltavien ravintolakertomuksissa esiintyy kuvauksia juomisesta paitsi ravintoloissa myös muissa tyyppillisissä juomistilanteissa. Lisäksi kertomukset ovat lajityypinä aineistoa, joka jäsentää tapahtumia subjektin kokemuksen näkökulmasta. Ravintolakertomuksista voidaan siivilöidä kokemuksellista ja kontekstiherkkää tietoa siitä, miten juominen liittyy haastateltaviemme itsensä ilmaisuun, millaisissa yhteyksissä he pyrkivät säätelemään juomistaan ja onko juomatavoissa havaittavissa muuntelua illan kulun eri tilanteissa.

Itsensä ilmaisu, säätely ja tilanteisuus ovat juomatavan keskeisiä аспектеja (Tigerstedt & Törrönen 2005). Itsensä ilmaisu viittaa juomisen sosiaalisiin motiiveihin, säätely juomisen sosiaaliseen kontrolliin ja tilanteisuus juomisen tilanteiden vaihteluun.

Epidemiologisissa tutkimuksissa juomatapojen on tulkittu pysyneen Suomessa vuosikymmenestä toiseen melko perinteisinä, yhdenmukaisina ja humalaan orientoituneina (Tigerstedt & Törrönen 2005). Laadullisissa tutkimuksissa puolestaan on havaittu, että juomisen motiiveissa, säätelyssä ja tilanteissa on esiintynyt sekä historiallisia siirtymiä että luokka- ja sukupuolieroja. Toisaalta 1990-luvun ja 2000-luvun juomatavoista on olemassa niukasti yksityiskohtaista laadullista

tietoa. Tiedämme vähän siitä, millaisia rajoja naiset ja miehet pyrkivät humalallaan nykyään ylittämään: Millaisia motiiveja, säätelykeinoja ja tilannesidonnaisia pidäkkeitä heidän juomiseensa konkreettisesti nivoutuu? Milloin juominen on heille itseisarvoista ja milloin instrumentaalista eli muille tarkoituksille ja pyrkimyksille alisteista (Simpura & Partanen 1985, 217)? 1980-luvulla ja 1990-luvun alussa aiheesta ilmestyi runsaasti laadullisia tutkimuksia (esim. Alasuutari & Siltari 1982; Alasuutari 1983; Sulkunen & al. 1985; Mäkelä & Virtanen 1987; Keinänen 1989; Ahola 1987 & 1989; Sulkunen 1992; Holmila 1992), mutta tämän jälkeen kiinnostus juomatapojen laadullisiin piirteisiin lähes hiipui muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta (esim. Nykyyri 1996; Keryell 1997). Artikkelimme poistaa tätä tiedon puutetta valottamalla juomatapojen nykytilaa aikaisemman tutkimuksen antamaa taustaa vasten.

Humala ja ravintolajuominen Suomessa

Epidemiologisten juomatapatutkimusten mukaan humalahakuisen alkoholin käytön piiriin on Suomessa valunut vuosikymmenien saatossa yhä suurempi osa väestöstä: humalahakuisuus kuuluu nykyään paitsi miesten ja poikien myös naisten ja tyttöjen itsensä ilmaisun rekisteriin (Mustonen & al. 2001). Epidemiologisissa tutkimuksissa naisten, poikien ja tyttöjen liukumista humalan maailmaan on selitetty kulttuurisen viiveen teorialla. On oletettu, että humalahakuisen juomisen leviäminen uusiin väestöryhmiin kertoo siitä, että juomatavat ovat pysyneet Suomessa perinteisinä, yhtenäisinä ja muuttumattomina (Tigerstedt & Törrönen 2005). Vaikka suomalaiset elävät nykyään hyvin toisenlaisissa materiaalisissa ja sosiaalisissa oloissa kuin muutama vuosikymmen sitten, heidän juomiskulttuurinsa on tulkittu urautuneen soittamaan samaa perjantai- ja lauantai-pullon levyä muutamane kappaleineen.

Laadullisista juomatapatutkimuksista voidaan kuitenkin päätellä, että humalahakuisen juomisen sisäisessä dynamiikassa on tapahtunut muutoksia. Humalahakuisen juomatavan juuret palautetaan Suomessa tavallisesti talonpoikaan, jonka humalaa on kuvattu alistetun kansan uhmaksiksi auktoriteetteja vastaan (Viikari 1980). Humalalla talonpoika vastusti ”pakkovaltaa”, jolloin juominen sai itseilmaisuna räyhäävän luonteen (Virta-

nen 1982, 14–15). Keskeistä humalassa oli transgressiivisuus, raju kurkottaminen toiseen todellisuuteen, jolle tilaa loi se, että juomisen kontrolli oli ulkoistettu arjesta poikkeuksellisiin tilanteisiin (Sulkunen 1985, 307).

1950- ja 1960-luvun ankarassa yhteiskunnallisessa murroksessa humala säilyi transgressiivisena, mutta se sai uusia sisältöjä ja alkoi palvella uusia tarpeita. Pasi Falk ja Pekka Sulkunen (1980) analysoivat juomiskohtauksia suomalaisista elokuvista ja päättelivät, että humala tarjosi miehille imaginaarisen keinon ratkoa hiipuvan pienviljelijä-kulttuurin ja nousevan palkkatyöläisyyden välisiä jännitteitä. Voimakas rakennemuutos murensi heidän tulkintansa mukaan miehen perinteistä roolia ydinperheessä ja suhdetta naiseen. Tämä ilmeni elokuvissa myyttisenä rakenteena, jossa mies jättää miesporukassa ryypätessään yhteiskunnan kontrollin, hakeutuu luontoon eli vapauteen, mutta päätyy kuitenkin lopulta hoipertelemaan yksin kosmisissa ahdistuksen tunnoissaan. Myyttisellä juopottelumatkalla nainen näyttäytyy miehelle kahdentuneena, sekä kontrolloijana että halun kohteena.

Myöhemmät tutkimukset osoittavat, että transgressiivista juomatapaa ovat jatkaneet nimenomaan nuoret miehet. Esimerkiksi Klaus Mäkelän ja Matti Virtasen (1987) sekä Eeva Pyörälän (1991) 1980-luvun juomatapoja kuvaavat haastatteluaineistot tuovat esiin, että nuoret miehet kertoivat parhaiden humaliensa olevan arkea ja sosiaalisuutta rikkovia, kun nuoret naiset taas kuvasivat parhaat humalansa sosiaalisuuteen integroituneiksi. Miesten parhaat juomiskertomukset pyörivät ”miesten kesäretken” ympärillä. Niissä miesporukka matkustaa autolla sopivan matkan päässä olevalle leirintäalueelle, haahuilee paikan päällä päämäärättömästi, käy mahdollisesti katso-massa lähitöllä vietettävää kesätahtumaa ja lopulta palaa teltoille aamuyöstä. Jos aikaa on, leirintäalueella vietetään koko viikonloppu. Näissä nuorten miesten kesäretkissä juominen on koko-aikaista, humalat tukevia ja kontrolliin suhtaututaan kielteisesti. Naisten parhaat juomiskertomukset puolestaan paikantuivat ”ravintolailtaan”. Niissä kavereiden kanssa mennään ravintolaan, tavataan tuttuja ja jutellaan juomia siinä ohella tilaillen. Pääosan tarinoissa lohkaisevat tanssiminen ja parinhaku, jotka toimintoina luovat puitteita sille, että omaa juomista pidetään kurissa ja miesten odotetaan juovan vähemmän. (Pyörälä 1991, 92–99.)

Toisaalta Mäkelän ja Virtasen (1987) tutkimus tuo esiin myös nuoria naisia ja miehiä yhdistävän uuden piirteen: onnistuneessa humalassa arvostettiin muiden seikkojen yli puhdasta seurallisuutta. ”Kauppaoppilaiden humala sijaitsee melkein yksinomaan välittömän vuorovaikutuksen alueella, ihmisten välisissä suhteissa. Miltei kokonaan ovat poissa suhde luontoon, viralliseen yhteiskuntaan ja oman sisäisen maailman elämyksiin” (Mäkelä & Virtanen 1987, 170).

Lisäksi 1990-luvun juomatapoja sivuavat laadulliset tutkimukset vihjaavat siitä, että naisten näkyvään humalaan suhtaudutaan nykyään vähemmän tuomitsevasti kuin aikaisemmin. Jos länsimainen kulttuuri on perinteisesti sallinut juopottelevalla miehelle romantisoituja kulkurin tai taiteilijan subjektipositioita ja leimannut juovia naisia noidiksi, huoriksi, sairaiksi tai miehekkäiksi naisiksi (Holmila 1992, 14), niin tähän päivään tultaessa tämä naisia tukahduttava ja alistava vastakkainasettelu on lieventynyt. Esimerkiksi nuorten naisten diskoelämää jäsentävässä etnografiassa huomattiin, että nuorille naisille oli ravintolassa luvallista tavoitella melko näkyväkin humalaa, kuitenkin sillä ehdolla, että se ei johtanut naisellisuuden menettämiseen eli sopereltuun ja kompuroimiseen (Nykyri 1996).

Siten tutkimuksista voidaan päätellä, että nuorten naisten ja miesten humalat ovat Suomessa viime aikoina lähentyneet. Humalalla myös näytetään tavoiteltavan ennemminkin seurallisuutta eli instrumentaalisia arvoja kuin rajua transgressiota eli juomista juomisen itsensä takia. Myös aikuisten suhteen on huomattu, että humala voi palvella monenlaisia sosiaalisuuteen liittyviä asioita. Esimerkiksi lähiöravintolatutkimuksessa (Sulkunen & al. 1985) kävi ilmi, että työväenluokkaisille miehille ei ollut tavatonta pitää humalaansa sillä asteella, että tikanheitto ja seurustelu vielä onnistuivat (Alasuutari 1983; Sulkunen & al. 1985). Uutta keskiluokkaa koskevassa tutkimuksessa puolestaan tehtiin se havainto, että sen jäsenet arvostivat ravintolajuomisessa itsekontrollia, kohtuullisuutta ja ”hyvien tapojen” piirissä pysyvää seurallisuutta (Ahola 1989; Sulkunen 1992). Lisäksi Matti Kortteisen ja Marko Elovainion (2003) mukaan humala näyttää väestötasolla pitkässä juoksussa sivistyneen.

Ravintoloiden on Suomessa ylipäänsä arveltu sosiaalisina tilanteina hillitsevän ja sivistävän juomatapoja verrattuna yksityistilanteisiin kotona, kesämökeillä tai leirintäalueilla. Niinpä val-

tio ja kunnat ovat pyrkineet muokkaamaan ravintoloita humaltumista ehkäiseviksi tiloiksi, kuitenkin huonoin tuloksin. Epidemiologisten tutkimusten mukaan ravintolaympäristö ei ole Suomessa hillinnyt varsinkaan (nuorten) miesten juomismääriä. 1960-luvun lopulla havaittiin, että niiden keskuudessa, jotka käyttivät alkoholia runsaasti, ei ollut tunnistettavissa ”mitään eroa kotona ja ravintolassa juotujen määrien välillä” (Partanen 1969, 14). Sen sijaan ravintolassa sama määrä juotiin nopeammin. 1970-luvun lopulla huomattiin, että verrattuna Ruotsiin ja Norjaan ”Suomen ravintolat ovat poikkeuksellisen ’märkiä’” (Koskikallio 1978, 6). Vuoden 1984 juomatapa-aineiston analyysi tuotti vastaavia tuloksia. Ravintolaympäristö ei hillinnyt humalahakuisuutta: juomatapojen vaihtelu oli sekä kodissa että ravintolassa samantapaista (Simpura 1989, 55). Lisäksi odotusten mukaista oli se, että ”usein tapahtuva ravintolajuominen on tavallisempaa miesten keskuudessa kuin naisten, tavallisempaa kaupungeissa kuin maaseudulla, yleisempää hyvin koulutettujen, hyvätuloisten ja korkeassa sosiaalisessa asemassa olevien joukossa kuin muussa väestössä sekä yleisintä 20–29-vuotiaiden ikäryhmässä” (Simpura 1989, 51). Vuoden 1992 juomatapa-aineistojen tulokset kertovat samaa sanomaa: ravintolassa humaltuivat ennen kaikkea nuoret miehet, jotka käyttivät alkoholia humalahakuisemmin ravintolassa kuin kotona (Holmila & al. 1997, 411).

Myös pohjoismaisissa ja kansainvälisissä tutkimuksissa ravintola on näyttäytynyt juomatapojen suhteen ambivalenttina areenana. Yhtäältä yökerhojen on havaittu olevan näyttämöitä, joilla uhmakkaasti ylitetään jokapäiväisen elämän rakenteita, konventioita ja seksuaalitabuja. Esimerkiksi Philip Lalanderin (1997) tutkimus tuo esiin, että nuorten miesten ravintolailta voi olla Ruotsissa hyvinkin märkä ja rakentua voimakkaan humalan siivittämänä orgiastiselle ja karnevalistiselle arkielämän kieltojen rikkomiselle.

Toisaalta juomisen on huomattu olevan ravintolassa hillittyä ja pysyvän muiden elämänaluiden kanssa samalla sosiaalisuuden jatkumolla. Muun muassa Margareta Norellin ja Claes Törnqvistin (1995) ruotsalaisnuoria koskeva haastattelututkimus paikantaa kokonaisvaltaisen irrottautumisen poikkeavaksi juomatavaksi ravintoloissa. Se oli tyyppillistä vain nuorille boheemeille. Sen sijaan työssä käyvät nuoret ja menestykseen tähtäävät opiskelijat suhtautuivat juomiseen instrumentaalisemmin: heille juominen oli tiukemmin työn

ja arjen aikataulujen säätelemää (ks. myös Törnqvist 1999; Lalander 1999). Vastaavia havaintoja on tehty myös amerikkalaisissa tutkimuksissa. Esimerkiksi Joseph Gusfield (1995) havaitsee baarietnografiassaan, että juominen helpotti ravintolassa siirtymää vakavasta ja henkilökohtaisesta sosiaalisuudesta rentoon ja leikkimieliseen sosiaalisuuteen. Alkoholi vapautti ravintolassa toimijoita työn hierarkkisista statusrooleista vapaa-ajan tasavertaiseen yhdessäoloon mutta ei antanut vapauksia kääntää hyvän maun vaatimuksia pääläelleen (vrt. Simmel 1949).

Kirjallisuuskatsauksen perusteella näyttää siis siltä, että suomalaisten juomista määrittää humalahakuisuus. Tämä humalahakuisuus ei kuitenkaan viittaa juomatapojen muuttumattomuuteen. Pikemminkin vaikuttaa siltä, että naisten ja miesten juomatavat ovat Suomessa lähentyneet siten, että miesten humalahakuisuus on muuttunut seurallisemmaksi, mikä naisten juomatavoille on ollut tunnusomaista jo pitempään. Samalla naisten näkyvä humaltuminen on tullut sallitummaksi. Tarkastelemme artikkelissa, ovatko nämä kehitystendenssit edelleen voimissaan 2000-luvun Suomessa. Kysymme, mikä motivoi nuoria aikuisia juomaan. Millaista sääteleyä heidän juomisessaan esiintyy? Millä tavoin heidän humalansa ovat instrumentaalisia tai itseisarvoisia? Onko juomatavoissa havaittavissa sukupuolieroja? Kuten edellä on käynyt ilmi, nuorten aikuisten ravintolailtaa jäsentävät kertomukset tarjoavat hedeelmällistä materiaalia näihin kysymyksiin vastaamiselle.

Imaginaarinen matka, lineaarinen etsintä ja fokalisaatio

Paul Ricoeurin (1980) mukaan kertomuksissa kietoutuu usein toisiinsa kaksi aikaa: *imaginaarisen matkan* syklinen aika ja *lineaarisen etsinnän* tavoiteorientoitunut aika. Artikkelin aloittavassa aineisto-otteessa kertomuksen alku kuvaa imaginaarista matkaa ja sen kehämäistä aikaa. Sille otolliset puitteet luo se, että on ihana kesäpäivä sekä paljon rahaa ja aikaa. Siinä viiden hengen tyttöporukka lähtee päivällä pyöräturneelle, kiertää terassilta toiselle ”istumassa yhdet” ja on liikkeen ja virran viemänä. Tämä päämäärätön, toisteinen ja rituaalinomainen matka luo pohjan siitä seuraavalle etsinnälle, joka huipentuu täysillä ”bilettämiseen”.

Tuonnempana analysoimme, millä tavoin imaginaarinen matka ja lineaarinen etsintä esiintyvät aineistomme naisten ja miesten kertomuksissa ja millaisia rooleja alkoholi niissä saa. Näitä seikkoja selvittäessämme sovellamme kolmea semioottisen sosiologian (Sulkunen & Törrönen 1997a) analyysivälinettä: Greimasin *aktanttimallia* ja *narratiivista kaaviota* (Greimas & Courtés 1979) sekä narratologiasta polveutuvaa *fokalisaation* käsitettä (Genette 1980).

Aktanttimallin avulla jäsenämme kertomuksissa rakentuvia toimintaa ohjaavia arvoja. Arvot ilmenevät niin sanottujen aktanttien eli toimijasemien välisissä suhteissa. Kertomusten keskiössä on *subjektin* ja *objektin* välinen suhde. Subjektia tunnistettaessa kysytään, kenen matkasta on kyse eli kuka on kertomuksen päähenkilö, ja objektia identifioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, mitä subjekti tavoittelee (Bal 1985, 26–27). Subjektin ja objektin suhdetta tarkastelemalla voidaan pureutua toiminnan sisäisiin, itsensä ilmaisuun liittyviin motiveihin: haluamiseen. Haluamisesta voidaan erottaa *halu* ja *tahto*. Halun suuntaama toiminta viittaa tarpeiden tyydytykseen. Sen kohde on täsmentymättömämpi verrattuna tahdon ohjaamaan toimintaan, jolla on selkeämpi tavoite ja joka on päämäärätionalisempaa (Sulkunen & Törrönen 1997b).

Subjektin ja objektin lisäksi aktanttimallissa erotetaan vielä viisi muuta *toimija-asemaa*: lähettäjä, auttaja, vastasubjekti, vastustaja ja vastaanottaja (ks. Sulkunen & Törrönen 1997a). Ne ryhmittyvät subjektin ja objektin ympärille ja ilmaisevat, millä tavoin halu tai tahto kiinnittyy toiminnassa täytymiseen, kykyihin ja osaamiseen. Haluamista, täytymistä, kykenemistä ja osaamista kutsutaan semioottisessa sosiologiassa *pragmaattisen modaalisuuden lajeiksi* (Sulkunen & Törrönen 1997b). Pragmaattisuudella viitataan tässä yhteydessä siihen, että nämä lajit säätelevät konkreettista toimintaa eli niissä ilmenee, millä tavoin toiminta on kulttuuristen arvojen ohjaamaa.

Lähettäjän ja *vastaanottajan* positiot artikuloivat *täytymisen* modaalisuutta, subjektin toimintaa ”ulkoapäin” pakottavia tai oikeuttavia välttämättömyyksiä, velvoitteita tai kieltoja. *Auttaja*, *vastasubjekti* ja *vastustaja* taas havainnollistavat, millaisia *kykyjä* eli tilannekohtaisia resursseja ja *osaamista* eli pysyviä kompetensseja subjekti tarvitsee tehtävässään. Jos auttavat ilmentävät subjektin kykyjä ja kompetensseja, niin vastustajat vuorostaan tuovat esiin vastasubjektin vastaavia

subjektin toimintaa estäviä tai vaikeuttavia apuvoimia. Näin vastasubjekti ja vastustajat ilmaisevat epäsuorasti subjektin kykyjen ja kompetenssien riittävyyttä.

Milllaisten arvojen ohjaamana Mirkka kertomuksessaan toimii? Millaisiin sisällöihin hänen kertomuksensa toimija-asetat täyttyvät? Mirkan kertomus on esimerkki siitä, että toimija-asetat eivät välttämättä täyty henkilöillä, vaan niiden paikan voivat ottaa myös käsitteet, ryhmät, instituutiot, kansakunnat, hyveet, asiantilat jne. Mirkan kertomuksen subjektina on viisihenkinen tyttöporukka, jonka halun kohteena imaginaarisella matkalla on yhdessä liikkeelläolo. Lineaarisessa etsinnässä yhdessä liikkuminen kana-voituu tahdoksi bilettää täysillä eli mennä yökerhoon tanssimaan. Toiminnan vastasubjekteina ja vastuksina esiintyvät arjen kiireet ja resurssipula. Imaginaarisen matkan keskeisyys kertomuksessa vihjaa siitä, että tyttöporukan toiminta on transgressiivista. He ottavat pyöräretkellään ja bilettämislään etäisyyttä arjen rutiineihin, syövät, juovat ja tanssivat tuhmailevasti ja ylittävät toiminnassaan erillisyyttään ja rajallisuuttaan sulautumalla toisiinsa ja maailmaan virtaavaksi liikkeeksi.

Mirkan kertomuksessa lähettäjä- ja vastaanottajapositiot jäävät piilevemmiksi kuin muut toimija-asetat. Tässä ei ole mitään poikkeuksellista, sillä kertomuksissa eivät aina kaikki positiot täyty. Ei ole myöskään tavatonta, että yksi ja sama toimija täyttää siinä useampia toimija-asetmia ja toisinaan jopa niistä kaikkia, esimerkiksi silloin, kun kertomus luotaa yksilön sisäistä maailmaa. Toimija-asetmien piilevyydestä huolimatta Mirkan kertomuksen lähettäjäksi ja vastaanottajaksi voidaan päätellä tyttöporukka: se lähettää itse itsensä pitämään hauskaa itselleen. Tätä tulkintaa tukee se, että Mirkka kertoo pyöräretkestä ja bilettämisestä lähes kauttaaltaan me-muodossa.

Tehtäessä Mirkan kertomuksessa rakentuvista arvoista kokoavaa tulkintaa siinä korostuu halun, tahdon ja kyvyn merkitys. Ne kiinnittyvät Mirkan kertomuksessa kiireettömyyteen, yltäkylläisyyteen ja oman ystäväporukan sosiaalisuuteen. Millaisia positioita alkoholi tässä kuviossa saa ja millaisiin vaiheisiin sen käyttö siinä yhdistetään? Tämän jäsentämisessä sovellamme aktanttimallin lisäksi narratiivista kaaviota. Narratiivisessa kaaviossa kertomus jaetaan kolmeen vaiheeseen: *valmistavaan tarinaan, päätarinaan ja arvioivaan tarinaan*. Valmistavassa tarinassa luodaan toiminnalle puitteet ja lähtökohdat eli motivoidaan sub-

jekti tavoittelemaan objektia, päätarinassa kuvataan subjektin toimintaa objektin tavoittelussa ja arvioivassa tarinassa punnitaan, kuinka subjekti toiminnassaan onnistui. Mirkan kertomuksessa pyöräretki voidaan tulkita valmistavaksi tarinaksi ja bilettäminen päätarinaksi. Arvioiva tarina ei toteudu siinä yhtä selkeästi erillisenä kokonaisuutena vaan näyttää limittyvän kahteen edelliseen. Se vaikuttaa osittuvan kertomuksen eri kohtiin lyhyiksi kommentteiksi illan kulusta ja tunnelmasta. Alkoholi esiintyy Mirkan kertomuksessa avoimesti vain valmistavassa tarinassa. Siinä se saa auttajan eli kyvyn ja kompetenssin antajan rooliin. Tuonnempana näemme, missä muissa tehtävissä ja toiminnan vaiheissa alkoholi aineistomme kertomuksissa esiintyy. Asemoidaan ko alkoholi koskaan toiminnan lähettäjäksi? Milloin se esiintyy vastasubjektina? Löytyykö kertomuksia, joissa se on päähenkilönä? Vaihtelee ko alkoholin positio sen mukaan, viitataan ko siihen valmistavan tarinan, päätarinan tai arvioivan tarinan yhteydessä?

Kertomuksia analysoitaessa on syklisen ajan ja lineaarisen ajan lisäksi otettava huomioon vielä kerronnan tai vuorovaikutuksen aika. Narratologian määritelmä kertomuksesta tarinan ja kerronnan kokonaisuutena selvittää asiaa. Edellä olemme käsitelleet Mirkan kertomusta lähinnä tarinan tasolla eli tarkastelleet sitä toimintaa kuvaavana ja jäsentävänä rakenteena. Tarinan vastatessa kysymykseen, ”mitä kerrotaan”, viittaa kerronta puolestaan esitystapaan, kertojan ja yleisön väliseen suhteeseen, siihen, ”miten kerrotaan”.

Kertomusten kerronnassa kiinnitämme huomiota ennen kaikkea *fokalisaatioon* eli näkökulmarakenteisiin. Fokalisaatio on olennainen kerrontaa ja tarinaa yhteen linkittävä solmukohta. Sen analysoiminen paljastaa, millaisten näkökulmien ja rajausten kautta tarinan tapahtumat, vaiheet ja päämäärät kertomuksessa koetaan ja välitetään yleisölle. Fokalisaatiota on hedelmällistä tarkastella suhteessa ääneen. Kun äänen takana on puhuja tai kertoja ja se voidaan tunnistaa kysymällä, ”kuka puhuu”, niin näkökulmalla taas tarkoitetaan sitä, kenen silmin, korvin, sieraimin tai iholla asiat kuvatussa todellisuudessa aistitaan (Genette 1980). Fokalisaatiosta voidaan erottaa *fokalisoija* ja *fokalisoitu*. Fokalisoija on subjekti, joka suuntaa aistimista, ja fokalisoitu on objekti, joka aistitaan (Rimmon-Kenan 1991).

Jäsenämme fokalisaation avulla analyysissämme sitä, millaisten toimintojen yhteydessä alko-

holi fokalisoituu kertomuksissa kokemuksen piiriin ja millaisiin fokalisoijiin eli näkökulmiin se tällöin kiinnittyy. Mirkan kertomuksessa alkoholi fokalisoituu näkyviin yksinomaan valmistavassa tarinassa pyöräilyn ja terassilta toiseen kiertelyn yhteydessä. Fokalisoijana on me eli tyttöporukan kokemus. Muissa yhteyksissä alkoholia ei mainita. Siten alkoholi jää Mirkan kertomuksessa sivurooliin. Se vahvistaa tyttöporukan kokemuksen virtaavuutta ja yhteisyyttä ja ilmentää muille toiminnoille alisteista, instrumentaalista juomatapaa: juominen motivoituu siinä sosiaalisesti, sitä säätelee yhdessä liikkuminen ja se huipentuu tanssimistilanteeseen.

Vastaisuudessa analysoimme aineistomme edellä kuvattua analyysivälineistöä soveltamalla. Analyysimme etenee ihanneilloista tyypillisten iltojen kautta painajaismaisiin iltoihin. Kunkin tarinatyypin osalta analyysi on kaksivaiheinen. Aluksi tuomme esiin määrällisestä näkökulmasta, missä tarinan vaiheissa juomista kertomuksissa käsitellään (narratiivinen kaavio), millaisen roolin juominen tällöin saa (aktanttimalli) ja millaisiin toimintoihin se kussakin tapauksessa kytkeytyy (fokalisoidut toiminnot) (ks. taulukot 1, 2 ja 3). Tämän jälkeen konkretisoimme numeroitten antamaa yleiskuvaa tarkastelemalla yksityiskohtaisesti ja konkreettisesti juomisen laadullista dynamiikkaa ja vaihtelua. Analyysimme viimekätisenä tavoitteena on tunnistaa, miten juominen kytkeytyy ravintolaillan toiminnoissa itseilmaisuuun, sosiaaliseen sääteilyyn ja tilanteeseen vaihteluun. Oletamme näiden seikkojen tutkimisen tarjoavan meille johtolankoja tehdä päätelmiä suomalaisten juomatapojen erityispiirteistä ja nykytilasta.

Aineistomme koostuu alussa kerrotun mukaisesti 117:stä nuorten aikuisten (23–35-vuotiaiden) haastattelusta. Haastateltavista naisia oli 60 ja miehiä 57. Haastateltavat ovat työssä käyviä, ylempiä tai alempia toimihenkilöitä erilaisissa myynnin, markkinoinnin, hallinnon ja asiakaspalvelun tehtävissä. Heidät rekrytoitiin yhteistyössä kahden suomalaisen kaupan ja hallinnon alan ammattiliiton kanssa. Haastattelut toteutettiin Stakesin tiloissa vuosina 2003 ja 2004. Haastattelut teki Antti Maunu ja ne kestivät 10–50 minuuttia.

Haastatteluissa esitettiin kysymyksiä haastateltavien ravintolamieltymyksistä, ravintolan käyttötavoista, erityyppisistä ravintolakäynneistä sekä ravintolaelämän sosiaalisista ulottuvuuksista (ks. myös Törrönen & Maunu 2004, 328). Haastatte-

luiden rakenne toistui samanlaisena. Seuraavassa tarkastelemme vastauksia kysymyksiin ihanteellisista, tyyppillisistä ja epäonnistista ravintolailloista.

Ihanneillat

Taulukosta 1 nähdään, että alkoholi esiintyy noin puolessa naisten ja miesten ihannekertomuksista pääasiassa valmistavien tarinoiden ja päätarinoiden osana. Toimija-asemia kuvaavat luvut kertovat, että juominen ei ole haastateltaville ihanteellisten ravintolailtojen pääasia: vain kymmenesosa miehistä (6) ja kahdeskymmenesosa naisista (3) nostaa juomisen yhdeksi ihanneiltojen monista objekteista. Objektin sijaan juominen asemoituu ihanneilloissa joko auttajaksi (77 lausumaa) tai vastustajaksi (96 lausumaa). Se joko antaa illan toiminnoille kykyä ja kompetensseja tai vie niitä pois (ks. liite 1).

Kertomusten narratiivinen analyysi tuo esiin, että iltaan valmistautumisen yhteydessä alkoholi latautuu positiivisesti. Se fokalisoituu valmistavassa tarinassa pohjien ottoon hyvässä seurassa, joko kotona tai ravintolassa; tähän saattaa istuskelun lisäksi sisältyä pientä ruokailua. Päätarinassa alkoholi väistyy lähes kokonaan taka-alalle. Päällimmäisiksi ravintolatoiminnoiksi mainitaan yhdessä oleminen, hauskanpito, ruokailu, viihtyminen, keskustelu, uusiin ihmisiin tutustuminen, tanssiminen ja ystävien tapaaminen. Tässä yhteydessä alkoholiin viitataan niukkasanaisesti ja se fokalisoituu vastustajaksi. Haastateltavat toteavat, että ihanneillassa on juotava kohtuullisesti tai on vältettävä liiallista juomista, sillä turhan voimakkaan humaltumisen koetaan katkaisevan illan juohevan kulun tai johtavan konflikteihin. Samoin arvioivassa tarinassa alkoholi esiintyy lähinnä vastustajana. Joidenkin haastateltavien mukaan ihanteellinen ilta saa pisteen i:n päälle, kun seuraavana aamuna herää ilman suurempaa krapulaa. Seuraava Tainan kertomus kuvaa ilmaisuvoimaisesti näitä ihanneillan tyyppisiä elementtejä:

Taina: [se alkaa] hyvissä ajoin [–] mennään jonkun frendin luo ja tehdään ruokaa ja ehkä käydään tyttöjen kesken saunassakin siinä ja pyntäydytään ja, juoruillaan ja, ja juodaan punaviiniä syödään hyvää ruokaa ja saadaan semmonen hyvä filis päälle jo siinä vaiheessa ... ja sit otetaan taksit ja lähetään suhaa kaupunkiin ja mennään ehkä johonki pupiin ja ... semmonen joo, se on ehdottomasti tärkeä se hyvä meininki että tota jatketaan sitte tyttöporukal varmaan yökerhoon ... sii-

Taulukko 1. Alkoholin esiintyminen ihannekertomuksissa lausumittain (A) ja haastattelukohtaisesti (B)

	A: lausumat	A: miehet	A: naiset	B: miehet (N = 57)	B: naiset (N = 60)
Narratiivinen kaavio					
valmistava	89	36	53	29	29
päätarina/paluu	86	38	48	25	33
arvioiva	23	16	7	11	4
Aktanttiasemat					
objekti/juominen	12	8	4	6	3
objekti/ruokajuominen	13	5	8	4	6
auttaja	77	33	44	26	28
vastustaja	96	44	52	37	26
Fokalisoidut toiminnot (väh. 10 lausumaa)					
aloittelu	38	20	18	19	17
ruokajuominen	34	15	19	13	16
liikajuominen	25	9	16	9	15
ravintolassa istuskelu	20	10	10	10	9
kohtuajuominen	15	7	8	6	6
konfliktit	14	9	5	8	5
kotona istuskelu	14	7	7	7	7
krapula	12	8	4	7	4

nä vaiheessa ois tietysti ihan kiva jos porukkaan liittys jo muitaki tuttuja, kenties hyvännäköstä miesseuraa ja komeeta ja älykästä [–]ja sit se et kukaan ei lähe kesken kaiken pois vaan se biletyt jatkuu sitte kyllä aina, aina sitte aamuun asti ja vaikka jatkoilleki saakka et ainahan nyt väsähtämisiä tapahtuu mutta että täydellisessä illassa niit ei tapahdu että [–] porukka pysyy kasassa ja tietysti mahdollisimman pieni krapula seuraavana aamuna ni se on sitte jo ihan loistavaa [naurua] ehkä vähän liikaakin toivottu [naurua]

Ihannekertomusten analyysi paljastaa niiden toistavan samaa rakennetta. Ne ovat kuvauksia oman lähiryhmän sosiaalisuuden tihtymisestä. Niissä ilta omistetaan yhteishengen kokoamiselle, sen tiivistämiselle ja jatkuvuudelle. Totemistisena objektina on ystävien keskinäinen sosiaalisuuden uusintaminen yhteiskunnassa, jossa työn ja arjen velvoitteet vetävät ryhmän jäseniä erilleen. Ihannekertomuksissa näyttää toteutuvan Émile Durkheimin (1965) sosiaalisen rituaalin keskeisimmät ominaispiirteet. Ensinnäkin niissä kuvataan sosiaalisuuden väkevoitumista ystävien kokoontuessa omista lineaarisista projekteistaan yhteiseen sykliseen aikaan. Toiseksi kuvattuihin toimintoihin osallistuvat kaikki yhdessä ja samantahtisesti. Kolmanneksi toiminnot eivät ole utilitaristisia vaan symbolisia, oman yhteisön sosiaalisia siteitä elvyttäviä ja lujittavia (Järvinen 2003, 220).

Ihannekertomusten valmistavissa tarinoissa valetaan jaetulle sosiaalisuudelle perusta. Nämä tarinat osoittautuvat siirtymäriteiksi, joissa haas-

tateltavat irrottautuvat tavoiteorientoituneen yhteiskunnan lineaarisesta ajasta ”meidän” tai yhteistahdon sykliseen aikaan, jota Victor Turner (1969) kuvaa liminaalilaksi, Mihail Bahtin (1968) karnevalistiseksi hullutteluksi, Georges Bataille (1987) tuhlailevaksi toiminnaksi ja Mary Douglas (1980) lian ja epäjärjestyksen alueeksi (ks. Williams 1998).

Mutta millaista liminaalilaa haastateltavat ihannekertomuksissaan tarkemmin ottaen tavoittelevat? Millaisia puitteita se edellyttää? Mistä erityisistä asioista he haluavat yhteisöksi kohortautumalla irrottautua? Millaiseksi heidän sosiaalista yhteistahtoaan voidaan luonnehtia? Millaisiin symbolisiin objekteihin yhteistahdon etsintä suuntautuu? Miten juominen ruokkii yhteistahtoa tai hajottaa sitä?

Haastateltavien mukaan ihanneilta edellyttää puitteiltaan ystävien seuraa, kiireettömyyttä ja hyvää fiilistä. Valmistautumisen alkunäyttämönä on tavallisimmin koti, mutta toisille parhaan lähtökohdan rennolle irtiotolle tarjoaa ravintola tai kesällä terassi. Jotkut kertovat kokoontuvansa yhteen tyttöporukalla (esim. Mirkka, Taina), toiset poikaporukalla (esim. Tatu), mutta useimmiten seuran koostumus jää auki sellaisina mainintoina kuin ”hyvä seura” (esim. Raimo, Sini), ”mukava rento seura” (Heta) tai ”sopiva hyvä jengi” (Panu). Kiireettömyyden metonymioina esiintyvät paitsi ruoan yhdessä kokkaaminen, punavi-

ni, saunominen, laittautuminen ja pidäkkeetön ”juoruilu” myös yhteinen ruokailu (esim. Otso), piknik kesäaikaan (Katri), yhteinen purjehdusretki (Petri), seurapelit (Tytti), keilailu (Eero), levyraati (Aleksi), aikainen liikkeellelähtö (Liisa) sekä kaikenlaisen hoputtamisen poissaolo (Varpu). Kiireettömyyteen viittaa myös ihanneillan alkaminen spontaanisti *ex tempore* (esim. Saija, Reima, Heli). Jotta kiireettömyydelle olisi riittävästi tilaa, on ajankohtana tavallisesti viikonloppu.

Valmistautumista kuvataan ihannekertomuksissa pitkään, onhan kyseessä siirtyminen uuteen tilaan, pois yksilön tavoiteorientoituneesta ajasta seuran yhteiseen aikaan, ja päähenkilönä ovat kaveriporukka, sen rituaalit ja rytmi. Edellä kerrotun mukaisesti alkoholilla on tässä vaiheessa puhtaasti positiivinen rooli. Juominen vahvistaa haastateltavien kykyjä ja kompetensseja ylittää työn ja arjen hierarkioita ja ystäviä erillään pitäviä turhia muodollisuuksia. Punaviinin siemailu, oluen ottaminen ja väkevien naukkailu nopeuttavat siirtymistä vapaa-aikaan ja hauskanpitoon. Alkoholilla häivyttää minän rajoja, voitelee ystävien rinkiä yhteiseen mielialaan ja muokkaa sen jäsenten yksilöllisiä pyrkimyksiä yhteisesti jaetuksi tahdoksi (vrt. Mäkelä & Virtanen 1987; Norell & Törnqvist 1995; Gusfield 1995). Juominen helpottaa irrottautumista tiukasti mitatusta ajasta ja tarkoin määritellyistä tavoitteista ajattomaan aikaan ja virtaavaan sosiaalisuuteen. Artikkelin aloittava Mirkan kertomus sekä edellä esitetty Tainan kertomus kuvaavat näitä alkoholin tehtäviä hyvin. Alkoholilla ei näytele tapahtumissa pääroolia vaan saa voimansa ja merkityksensä muihin toimintoihin kietoutuneena.

Minän rajojen häivyttäminen ystävien keskinäiseksi yhteistahdoksi ja yhteistahdon pysymisen virtaavana ovat kuitenkin herkästi haavoittuvia prosesseja. Haastateltavat luettelevat lukuisia esteitä ja vastuksia yhteistahdon syntymiselle tai sen onnistumiselle. Yhteistahto estyy, jos oma fiilis on jo lähtökohtaisesti huono: on esimerkiksi liian väsynyt viikon töistä (Soili, Aki). Yhteistahto voi myös estyä tai purkautua, jos seuran jäsenet haluavat mennä eri ravintoloihin (Iiris, Simo), ”jurnuttavat” tai ”purnaavat” yhteisesti valitusta ravintolasta (Liisa, Asko), ”hoitavat hoitojaan” eivätkä viihdy kaveripiirissä (Saija), ovat liiaksi huolissaan omasta ulkonäöstään (Elise), keskittyvät ”patsasteluun” (Taneli) tai ajattelevat tarpeettomasti seuraavan päivän töitä ja ”tuijottavat kelloa” (Neea). Myös väärä ravintolavalinta

voi latistaa tunnelmaa. Haastateltavat jakavat ravintolat kahteen kategoriaan, pintaliitopaikkoihin ja rentoihin paikkoihin (Törrönen & Maunu 2004). Pintaliitopaikoissa yhteinen virta pysyy liikkeessä vain, jos oma kaveriporukka on riittävän suuri ja voimakastahtoinen, kun taas rennoissa paikoissa virran viettäväksi on helpompi heittäytyä. Kun yhteistahtoon on onnistuttu virittäytymään, olisi tärkeää, että kenenkään ”ei tarttis röntäillä eri suuntiin” (Teppo).

Yksi keskeinen tekijä yhteistahdon lopahtamisessa on liiallinen humaltuminen. Kun alkoholiin viitataan valmistavissa tarinoissa sosiaalisuuden kättilönä, niin päätarinoissa alkoholi muuntuu edellä kerrotun mukaisesti vastustajaksi. Esimerkiksi Tainan kertomuksessa ihanneillan pilaa väsähtäminen. Ilmaisuna väsähtäminen vihjaa alkoholin ylenpalttisesta nauttimisesta, jonka seurauksena ryhmän tiiviys alkaa rakoilla.

Monissa ihannekertomuksissa alkoholin kielteiset vaikutukset tuodaan esiin suoraan. Liika juominen uhkaa ryhmän liminaalitalassa kehkeytynyttä yhteistahtoa taannuttamalla humaltuvan yksilön omien mielitekojen eikä ryhmän tarpeiden toteuttajaksi. Esimerkiksi Mervin ihanneilltaa uhkaa tilanne, jossa juodaan ”monta kaljaa liikaa ja [pannaan] väärät vaatteet päälle ja yks lähtee sinne ja toinen tuonne”. Jotkut taas toteavat, että liika juominen pudottaa ryhmän jäsenen kokonaan ulos virtaavuudesta ja yhteistahdosta, jopa lamaannuttaa toimintakyvyn siinä määrin, että muiden on ryhdyttävä häntä hoivaamaan. Esimerkiksi Saku kertoo, että ihanneillassa tärkeää on se, että ”kukaan ei oo hirveessä kännissä, ettei joutuu pitää hirveesti huolta”, tai Liisa mainitsee, että ”kaikilla olis hauskaa, kaikki viihtyis siellä, kukaan ei olis missään hervottomassa humalassa ettei tarvitsis ruveta vahtimaan ketään”. Toivekohtuujuomisesta ilmaistaan ihannekertomuksissa seuraavankaltaisina lyhyinä toteamuksina:

”Ehdottomasti kuuluu [hauskanpitoon se], että juo kohtuudella muttei missään nimes liikaa, muuten se loppuu hyvin lyhyeen.” (Sini)

”Ei olis liian humalassa, eikä muutkaan olis liian humalassa.” (Tuija)

”Ei oo kuivin suin eikä ala mörröttää jonkun kaa siellä nurkassa ja toisaalta sitte ei aleta juomaan kilpaa toisilta jalkoja alta.” (Eero)

Haastateltaviemme ihannekertomuksissa alkoholi integroituu sosiaalisuuteen, on sille alisteista. Irriottojen objektina ovat edellä mainitut sosiaalisuuden eri metonymiat: yhdessä oleminen, bilet-

täminen, ruokailu, viihtyminen, keskustelu, uusiin ihmisiin tutustuminen, tanssiminen ja ystävien tapaaminen. Nämä puolestaan varioituvat ihannekertomuksissa kahteen tarinalinjan pääluokkaan, bilettämiseen ja ruokailuun. Tämän jaon tekee avoimesti myös moni haastateltavista, esimerkiksi todeten, että ”tietysti on syöminen ja sitte juhliminen erikseen” (Tuija), että ne ovat ”kaks eri asiaa” (Terhi). Edellä lainatut Mirkan ja Tainan kertomukset edustavat bilettämisen tarinalinjaa, joka hallitsee aineiston ihannekertomuksia. Seuraava Hannun kertomus on puolestaan tyyppillinen esimerkki ruokailun tarinalinjas- ta ihanneilloissa:

Hannu: no siihen liittyy hyvää seuraa, siinä pöydällinen kavereita, kellään ei oo kiire mihinkään ... kaikki on valmistautunu siihen et istuu siel pitkän kaavan mukaan ja on joku rauhasa soppi hyvä palvelu ei mikään tyrkyttävä henkilökunta vaan [-] et olis joku hyvä sommelieeri joka, selvittäis ne viiniasiat ja istuttais siellä rauhassa ja ... syötäs juotas juteltas ihmeteltäs tilittais eri ruokii [naurahtaa] maisteltais toisiltamme [-] jotenki semmonen porukalla istutaan pitkää iltaa, se on niinku semmonen onnistunu et ei silleen et sitte jossain vaiheessa ruvetaa kiskoo hotshotteja [naurahtaa] kaksin käsin vaan et istutaan ihan rauhassa ja sit ku on kivaa vielä niin lähetään kotii ehkä käydään jossain sitte yömyssyllä, kappäällä vähän, semmonen

Hannun kertomus havainnollistaa sitä, että alkoholi toimii sekä bilettämisen että ruokailun tarinalinjoissa samoissa tehtävissä. Niissä molemmissa korostetaan kavereiden kanssa kokoontumista kiirettömään tilaan, yhteisesti jaetun konkreettisen tekemisen äärelle, ja sopiva määrä alkoholia vahvistaa ystävien keskinäistä yhteistahtoa ja liiallinen määrä vastaavasti tuhoaa sitä. Molemmissa tarinalinjoissa pyritään kohottautumaan virtaavaan, sykliseen aikaan. Tästä syntyy ruokailukertomuksille omanlaisia vaatimuksia, erityisesti palvelun suhteen. Jotta tapahtumat soljuisivat sujuvasti eteenpäin, on henkilökunnan oltava asian- tuntevaa ja ystävällistä ja sen on hallittava oikea palvelurytmi. Ansan mukaan palvelu on ihanteellista silloin, kun saa ”vaan keskittyä siihe olemiseeseen ja syömiseen ja seurusteluun ja sellaseen ja muu hoituu vähän niinku automaattisesti”.

Sosiaalisuuden ensisijaisuus ilmenee ihannekertomuksissa konkreettisesti myös fokalisoi- jissa eli kertomuksen näkökulmarakenteissa. Tapahtumat ja toiminnot kuvataan ryhmän näkökulmasta me-kokemuksena. Me-kokemus saatetaan ilmaista me-muotoisena kerrontana, kuten artikkelin aloittavassa Mirkan kertomuksessa,

tai sitten ulkoisena fokalisaationa, passiivikerrontana, kuten Tainan ja Hannun tapauksissa. Molemmat kerrontatavat luovat mielikuvaa siitä, että olennaista on se, että tapahtumat virtaavat eteenpäin omalla painollaan, eräänlaisena yhteistahtona, jolla on useita vaihtoehtoisia objekteja valittavanaan aina sen mukaan, mille päämäärälle ryhmä kulloinkin spontaanisti haluaa antautua. Joisakin ihannekertomuksissa yhteistahto rakentuu prosessina, jossa minä-kokija muuntuu valmistavassa tarinassa me-kokijaksi ja sitten päätarinassa ekstaattiseksi kokijaksi, jonka minän rajat ovat jo niin vahvasti oman ryhmän liikkeisiin ja ravintolan ihmismassaan sulautuneita, että tapahtumat todistetaan haastattelijalle etäältä käsin abstraktista ja yleisestä näkökulmasta.

Tyyppilliset illat

Taulukosta 2 käy ilmi, että tyyppillisissä kertomuksissa alkoholi esiintyy ihannekertomusten tavoin lähinnä valmistavissa tarinoissa ja päätarinoissa. Poikkeuksena ihannekertomuksista alkoholia ei mainita arvioivissa tarinoissa juuri lainkaan. Toimija-asemille yhteistä on se, että alkoholille annetaan sekä ihanne- että tyyppillisissä kertomuksissa auttajan rooli. Sen sijaan tyyppillisissä kertomuksissa alkoholia ei kuvata uhkana kuin muutamassa tapauksessa. Myös (fokalisoidut) toiminnot, joista alkoholin yhteydessä puhutaan, karsiutuvat tyyppillisissä kertomuksissa pohjien ottoon, ravintolassa istuskeluun, kotona aloitteluun ja ruokajuomiseen (ks. liite 1).

Tyyppillisten ravintolakäyntien narratiivinen rakenne on kaavamainen ja rutiineja seuraava mutta muistuttaa ihanneillan vaiheita. Ero ihanneillaan tiivistyy siinä, että tyyppillisissä kertomuksissa irtiotot jäävät vähemmän virtaaviksi. Ne noudattavat enemmän lineaarista aikaa, pysyvät vahvemmin minuuden piirissä ja niissä kehkeytyvä sosiaalisuus koetaan tavanomaisemmaksi. Ilkan kertomus kuvaa ytimekkäästi tyyppillisen bileillan tapahtumia:

Ilkka: tyyppillinen [-] menee silleen että jossain otetaan pohjia, porukalla, saattaa olla jotain, saunakuvio sit yleensä kuppilas, suhteellisen myöhään ... sanoisin et varmaan joskus yhtenäinen kahentoist pintaan käydään [yökerhossa] nii se riippuu hirveen paljo tost jonokuvioista mikä siäl on koska sen verran suosittu paikka [-] sen mukaan joutuu vähän pelailemaan [tauko] sitte hhh, mites se nyt yleensä menee siällä että pyritään jossai tanssilavan kupees muutamii krinksuja riippuu

Taulukko 2. Alkoholin esiintyminen tyypillisissä kertomuksissa lausumittain (A) ja haastattelukohtaisesti (B)

	A: lausumat	A: miehet	A: naiset	B: miehet (N = 57)	B: naiset (N = 60)
Narratiivinen kaavio					
valmistava	72	40	32	32	29
päätarina/paluu	58	32	26	25	20
arvioiva	2	1	1	1	1
Aktanttiasemat					
objekti/juominen	38	21	17	20	15
objekti/ruokajuominen	7	4	3	4	3
auttaja	79	44	35	34	32
vastustaja	8	4	4	3	4
Fokalisoidut toiminnot (väh. 10 lausumaa)					
aloittelu	63	37	26	31	25
ravintolassa istuskelu	51	27	24	24	21
kotona istuskelu	48	29	19	25	19
ruokajuominen	19	8	11	7	11

pohjien määrästä ja vähän jorausta, päättyy hirveen eri tavoilla yleensä mut, peruskuvio on sitte että snägarin kautta himaan ilmeisesti.

Vaikka tyypillisissä illoissa ei kohota yhtä soljuvaan ystävien keskinäiseen yhteistahtoon kuin ihanneilloissa, saa alkoholi niissä samankaltaisia ryhmän sosiaalisuutta voitelevia tehtäviä kuin ihanneilloissa. Merkillepantavaa on kuitenkin se, että tyypillisten kertomusten päätarinoissa alkoholi ei hiivu taustalle tai muutu vastustajaksi, vaan juominen mainitaan niissä Ilkan kertomuksen kaltaisesti yhtenä objektina muiden toimintojen rinnalla (ks. taulukko 2). Viittaukset alkoholiin ovat kuitenkin neutraaleja. Juominen ei nouse päätarinoissa pääobjektin rooliin. Pikemminkin juominen kietoutuu niissä muuhun sosiaalisuuteen ja ilmentää monissa tapauksissa metonymisesti yhdessäoloa ja seurallisuutta. Juominen häilyykin totunnaisissa illoissa kaksoisroolissa sekä objektina että auttajana. Haastateltavat joko juovat, että he olisivat sosiaalisia, tai heillä on sosiaalinen vaihe päällä ja siksi juovat.

Tyypillisten bileiltojen ja tyypillisten ruokailuiltojen välillä ei ole havaittavissa alkoholin suhteen mainittavia eroja. Myös tyypillisissä ruokailuilloissa alkoholilla valmistetaan ja tiivistetään sosiaalisuutta, mistä esimerkkinä on seuraava Soilin kertomus.

Soili: [tyypillisessä ravintolaillassa] sitä laittaa vähän parempaa päälle kotona ja vähän sitten, haisuvertä ja hiuslakkaakin enemmän, ehkä jopa ottaa siinä jonkun kuohuviinin ennenkun lähtee, ja tota, sitte yleensä

nähdään paikan päällä ... ketä sitten onkaan, tulos mukaan ... ja kyllä se nykyisin melkeen on mennyt semmoseks kolmen ruokalajin syömiseksi elikkä ihan sitte alotetaan sieltä alkupaloista ja päädytään jälkiruokaan ja siinä sitte sitä viiniä kuluu illan mittaan, ehkä jotku alkunapsut [naurahtaa] siinä tulee otettua ja sitte on tämmönen portviini, likööriä aika usein siinä ja sitte, joko se jää sinne paikalle tai sitte esimerkiksi jonnekin, jonku verran ollaan harrastettu jotain, jos on oikein hyvä niinsanottu meno päällä niin tota, jonnekin pubiin vähän pelailemaan tai jotain ja siinä sit niinkun jatketaan sitä iltaa ... se on semmonen aika tyypillinen varmaankin

Ruokailujuominen ei kuitenkaan esiinny tyypillisissä ravintolakäynneissä (19) yhtä vahvana juonteena kuin ihannekertomuksissa (34). Tyypillisissä kertomuksissa alkoholi myös fokalisoituu huomattavasti useammin pohjien ottoon, ravintolassa istuskeluun ja kotona aloitteluun kuin ihanneellisissa kertomuksissa (vrt. taulukot 1 ja 2). Mistä nämä tyypillisten ja ihanteellisten kertomusten erot kertovat?

On mahdollista, että erot viittaavat tyypillisten iltojen märkyyteen, josta ihanteellisissa illoissa halutaan päästä eroon. Tyypillisille illoille näyttää olevan tavanomaisempaa se, että sosiaalisuutta luodaan suoraviivaisemmin juomalla. Siksi juomista, juomalajeja ja juomisen eri vaihteita kuvataan niissä Soilin kertomuksen tapaan enemmän. Sen sijaan ihanteellisten iltojen yhteydessä haastateltavat esittävät normiksi sen, että juomisen tulee pysyä kohtuudessa. Kuten edellä on selvinnyt, haastateltavat odottavat ihanneiloilta oman lähiyhteisönsä seurassa yhteistahtoon virit-

Taulukko 3. Alkoholin esiintyminen kaaoskertomuksissa lausumittain (A) ja haastattelukohtaisesti (B)

	A: lausumat	A: miehet	A: naiset	B: miehet (N = 57)	B: naiset (N = 60)
Narratiivinen kaavio					
valmistava	16	8	8	8	4
päätarina/paluu	178	88	90	34	27
arvioiva	17	16	11	7	3
Aktanttiasemat					
objekti/juominen	0	0	0	0	0
objekti/ruokajuominen	1	1	0	1	0
auttaja	4	4	0	4	0
vastustaja	206	102	104	35	38
Fokalisoidut toiminnot (väh. 5 lausumaa)					
liika juominen/humala	42	22	20	20	19
riitely, rähinöinti	23	11	12	11	12
fyysinen tappelu	22	14	8	13	7
toisten örveltäminen	16	3	13	3	13
muistinmenetys	12	8	4	8	4
oksentaminen	12	6	6	6	6
seuran hajoaminen	9	4	5	5	5
tavaroiden hukkaaminen	8	5	3	5	3
itsensä mokaaminen	7	4	3	4	3
tungettelu, ahdistelu	7	3	4	2	4
liika tuhlailu	6	5	1	5	1
krapula	5	2	3	2	3

täytymistä ja tämän yhteistahdon vaalimista. Juominen auttaa sykliseen rytmiin siirtymisessä ja jätetun tunnelman synnyttämisessä, mutta sen pitemmälle sillä ei kohotauduta. Pelkällä juomisella ei yhteistahtoa saada pidettyä samassa virrassa, samassa veneessä ja samalla aallonpituudella. Juomisen rinnalla on tärkeää keskustella, ruokailla ja tanssia yhdessä, yhteistä rytmiä seuraten ja toisia mukaillen, mille juominen muuntuu helposti esteeksi. Ehkä ihanneilloissa alkoholin käytölle asetetaan tiukempia mittapuita siksi, että juomisella on liian voimakas, itsestään selvä ja vaikeasti hallittava asema sosiaalisuuden sideaineena. Haastateltavat antavat ymmärtää, että jos juominen lipsahtaa liialliseksi, ihanteellinen yhdessäolo muuntuu tyypilliseksi tai jopa kaaosmaiseksi.

Painajaismaiset illat

Taulukko 3 vahvistaa edellä esitettyä tulkintaa siitä, että ihanteellisessa ravintolaillassa on olennaista yhdessäolon ja hauskanpidon sujuvuus ja virtaavuus (ks. liite 1). Haastateltavat pitävät kaaoskertomuksissaan vastuksina nimenomaan sellaisia asioita, jotka estävät siirtymistä yhteistahdon sykliseen aikaan tai rikkovat sen soljuvuutta.

Taulukosta 3 nähdään, että alkoholi voi kaaoskertomuksissa pilata (211) yhdessäolon ilon illan kaikissa vaiheissa: valmistautumisen yhteydessä (16), päätarinassa (178) ja tapahtumien jo päätyttyä (17). Yhteiseen liminaalitilaan siirtyminen saattaa estyä, jos jo valmistautuessa ”tekee henkilökohtasen virheen pohjien otossa ja vetää aivan liian koomat siihen alle” (Ilkka), jolloin joutuu ”lähtee kotiin [–] tai tulee suorastaan huono olo” (Mirkka). Paljon tavallisempaa on, että alkoholin käyttö ryöpsähtää illan päätapahtumissa itsellä tai muilla yli, mitä taulukossa 3 ilmaisevat metonymioina riitely, tappelu, örvellys, muistinmenetys, oksentaminen, seuran hajoaminen, tavaroiden hukkaaminen, itsensä mokaaminen ja tungettelu. Lisäksi illan painajaismaisuutta saattaa tehostaa se, että aamulla on karmea krapula ja mieltä häiritsee tietoisuus siitä, että rahaa kului aivan liikaa.

Aleksin kertomus on tyypillinen esimerkki kaaoskertomuksesta, jossa alkoholi piirretty esiin vastustajana illan kaikilla etapeilla:

Aleksi: no kyllä se jollain taval itellä lähtee siitä et ... on niinku on jollaki tavalla käyny nii et on tullu juatuu aivan liikaa jo hyvin aikases vaiheessa ja sitte, jos mennään jollaki porukalla mis esimerkiks ei oo niin kovin tuttui ihmisiä [–] johonki paikkaan mikä on aivan jotain muuta mitä olis halunnu ... niin kyllä se, ainekset

alkaa siin olla et sit siel voi olla jotku teknobileet vielä, nii siinä se sit onki [-] ja sitten vielä menet kännissä sanomaan [naurahtaa] jollekki puoltutulle jotaki fik-sua niin kyllä ne siinä oikeestaan sitte on et ... emmä nyt oikeen mihinkään tappeluun asti, ku ei semmonen nyt tunnu oikee, et semmosta nyt tapahtuis niin, mutta jos nyt oikein haetaan nii kyllähän sit et sitte viel riitelet jonku kans oikei vahvasti ... nii siinä ne katastrofin ainekset sitte on, ja sitte se on aina et jos ollaa [-] pitkää oltu nii sitte rahaa menny, sata euroo nii kaikki tällaset on seuraavana päivänä sitte et, voi voi ... että olipa fik-sua ja taksilla tietysti kotii jostaki, todella kaukaa ja yksin, et se maksaa sitte vielä

Aleksin kertomus kuvaa kauttaaltaan yhteistä hauskanpitoa latistavia tekijöitä: juo liikaa heti aluksi, seura on väärää, joutuu epämiellyttävään ravintolaan, on humalassa tungetteleva, riitelee, herää aamulla morkkikseen ja katuu menetettyjä rahoja. Kuten Aleksin listasta huomataan, alkoholi ei ole ainoa sosiaalisuuden ja yhteistahdon virtaavuutta rikkova tekijä kaaoskertomuksissa.

Kaaoskertomuksissa yhteistä kollektiivista nostetta estävät tai purkavat myös sellaiset seikat kuin yksin jääminen, seuran hajoaminen, huono palvelu, jonot, mauton ruoka, oma haluttomuus, väsymys, huono filis ja yksilölliset intressit. Osa vastuksista liittyy puitteisiin ja olosuhteisiin. Esimerkiksi vesisade saattaa syventää illan apeutta ja tunnelmaa tärvellä se, että ravintola ei vastaa omaa makua, siellä soitetaan huonoa musiikkia, sen asiakaskunta on turhan nuorta ja se on liian täynnä tai meluisa.

Kaaoskertomukset vahvistavat ihannekertomuksista välittyvää mielikuvaa siitä, että liminaalitulassa virtaava yhteistahto on herkästi haavoittuva. On hiukan yllättävää, että naiset ja miehet kokevat tämän tilan tuomat uhkat melko samanlaisina. Joitakin pieniä eroja on kuitenkin havaittavissa. Esimerkiksi miehet kokevat tyyppisemmin liminaalitalan fyysisesti uhkaavana, kuten joutuvansa ”pahoinpitelyn uhriksi tuolla jossaki[n]” (Niko). Taton epäonninen ilta sai kyseenalaisen kruunun, jos ”tulis vielä taksijonossa nenää[n]”. Pyryn mielestä ”ois [-] pahinta että aamulla heräät etkä muista juuri mitään mut silmä on musta ja tiedät et oot [haukkunu] parhaan kaveris [-] useampaan otteeseen”. Naiset puolestaan kuvaavat vuolaammin uhkia, jotka liittyvät liiallisen humalan mukanaan tuomaan sopimattomaan käytökseen, esimerkiksi jos ”suurin osa ihmisistä on [-] hirviässä humalassa [niin] niitä ei kestä erkkikään” (Liisa). Sopimattomuus assosioituu naisilla vain harvoin henkilökohtaisen fyysisen koskemattomuuden loukkaamiseen, kuten seksuaaliseen ahdisteluun.

Useat haastateltavat korostavat sitä, että sosiaalista yhteisyyttä hajottavat samanarvoisesti sekä omaan itseän että muihin suuntautuneet väkivallanpurkaukset ja loukkaukset (vrt. Mäkelä & Virtanen 1987, 166). Esimerkiksi Kirsille ikävintä olisi se, että ”itse tai joku muu on liian humalassa [minkä seurauksena] tulee riitoja [joko] omas porukas tai sit ympärillä”. Rikulle painajaismainen ilta taas syntyisi siitä, että ”kaveri rupee kännissä tilittää ja tappeleen keskenään ja sitte joku saa turpaansa ja hukkaa lompakkonsa ja kännykkänsä ja [-] sitte nyrjäyttää nilkkansa kotiin kävellessä ja riitautuu kaikkien kavereitten kans [naurua]”. Näin irtiottojen liminaalista virtaavuutta ei uhkaa ensisijaisesti oma minän joutuminen toisten toiminnan objektiksi (vrt. Sulkunen 1992, 101–109). Kollektiivisen nosteen voi hajottaa yhtä lailla myös ryhmän muiden jäsenten tai ympäröivän sosiaalisen kudoksen kokemat aggressiot tai vastoinikäymiset. Kaaoskertomukset fokalisoituvatkin selvästi useammin ulkoisesta näkökulmasta kuin ihannekertomukset tai tyyppilliset kertomukset. Kokijaksi hahmottuu tällöin yleisesti ”joku meistä” tai ”kuka tahansa”.

Kaaoskertomukset noudattavat ihanneiltojen ja tyyppillisten iltojen tapaan jakoa bileillan tai ruokailuillan tarinalinjoihin. Edellä lainatut otteet Aleksin, Kirsin ja Rikun kertomuksista kuvastavat tavanomaisia bileillan vastuksia. Painajaismaisissa ruokailuilloissa puolestaan korostuvat odotetusti ruokaan ja palveluun liittyvät koettelemukset: ”tarjoilija tuo väärät ruuat ja kaataa vedet pöydälle [-] ja vettä siiderilasiin, kaikki tällaset vie todella paljon sitä fiilistä pois” (Arja).

Kaaoskertomuksissa konkretisoituu se, että nuorten aikuisten irtiottoja varjostaa säätelyn ongelma. Minän irrottautuessa ryhmän yhteiseen tahtoon syntyy jännitteitä itsekontrollin ja ryhmän vetovoiman tai odotusten välille. Painajaismaisten iltojen kuvaukset kertovat siitä, että haastateltavillamme on runsaasti kokemuksia juomisen erilaisista ylilyönneistä. Nämä ylilyönnit vihaavat siitä, että juomisen säätely perustuu vahvemmin itsekontrolliin kuin kollektiiviseen rajoittamiseen: oman ryhmän jäsenet ja ulkopuoliset eivät käytännön tilanteissa juuri puutu toistensa juomiseen. Puuttumisen välttely voi johtua siitä, että juomisen rajoittamisen koetaan samalla tarkoittavan sosiaalisuuden estämistä tai latis-tamista.

Toisaalta ihanne- ja kaaoskertomuksissa esiin-tyy paljon moraalilausemia, joissa juomisen yli-

lyönneille haluttaisiin pistää rajoja. Kertomuksissa toistuu kohtuujoomisen toive, joka kohdistuu niin omaan kuin toistenkin juomiseen. Haastateltavat eivät ihanno i humalaa vaan pitävät sitä ongelmana sosiaalisuuden sujuvuudelle ja virtaavuudelle. He kertovat oman humalakäyttäytymisen ja muiden örveltämisen häiritsevän ravintolailtojen viihtyvyyttä, rikkovan yhteishenkeä ja synnyttävän riita- ja tappelutilanteita.

Näin nuorten aikuisten juomista näyttävät säätelevän kahdensuuntaiset, toisiinsa jännitteisesti kietoutuvat ja törmäävät normit. Yhtäältä juomiseen yllätetään seurallisuuden nimissä. Toisaalta liiallista juomista hillitään seurallisuuden säilyttämiseksi. Juomisen ylilyöntien runsaasta määrästä kertomuksissa voidaan päätellä, että juomisen hillintä on enemmän yksilöllisen kuin kollektiivisen kontrollin varassa (Virtanen & Mäkelä 1987, 170): juomiseen rohkaisevilla normeilla vaikuttaa olevan nuorten keskuudessa vahvempi kulttuurinen asema kuin juomista hillitsevillä käytäytymissäännöillä.

Kevyet irtiötöt ja raskas sosiaalisuus

Nuorten aikuisten ravintolailtoja voi luonnehtia irtiotoiksi työn ja arjen tavoiteorientoituneesta ajasta oman kaveripiiriin sykliseen aikaan, jolle ominaista on ryhmän sisäisen yhteistahdon luominen ja tiivistäminen. Kuten edellä on käynyt ilmi, irtiötöt eivät muistuta totaalisia vallitsevan todellisuuden nurinkääntämisistä tai ylittämistä. Nuoret aikuiset eivät kuvaa irtiottojaan hyppäyksiksi toiseen, vakiintuneelle todellisuudelle vastakkaiseen maailmaan. He eivät haasta ravintoloiden näyttämöillä virallisen todellisuuden auktoriteetteja ja rajoja. He eivät pyri pistämään ravintolassa asioita ranttaliksi ja tuhlaamaan siellä viimeisiä ropojaan. He eivät kehuskele ravintolailtojensa päättyvän loassa rymyämiseen kadunkulmassa, ojassa tai putkassa.

Irtiotot ilmenevät aineistossa pääosin kulttuurisesti säädeltynä ja järjestyneinä. Ne paikantuvat muun todellisuuden kanssa samalle jatkumolle tihentäen niitä sosiaalisuuden piirteitä, jotka työssä ja arjessa jäävät vähemmälle huomiolle. Irtiotoille onkin tunnusomaista se, että ne kääriytyvät perinteiseen raskaaseen sosiaalisuuteen. Nuoret aikuiset pyrkivät ravintolailloissaan ylittämään oman erillisyytensä nimenomaan hyvien ystävien seurassa, tunnistamaan itsensä vuoro-

vaikutuksessa tutun ja turvallisen ryhmän kanssa. Heidän ravintolailtansa ruumiillistavat pitkäjänteistä sosiaalisuutta, tahtoa kokea vahvaa yhteyttä lähiyhteisöön. Tässä mielessä heidän ravintolailloissaan muotoutuva sosiaalisuus on kaukana Michel Maffesolin (1995) kuvaamasta satunnaisesta ja keveästä yhteisöllisyydestä, joka perustuu yhdensuuntaisiin mutta hetkittäisiin haluihin tai vietteihin (vrt. Sulkunen 1996). Haastateltaville maffesolimainen sosiaalisuus saattaa ilmetä jopa aidon yhdessäolon irvikuvana sen edustaessa yksilöiden irrationaalisista haluista kumpuavia yhteenliittymiä, joilla ei ole aitoa, yhteistahtoon nojaavaa perustusta.

Tarkoitamme artikkelissa yhteistahdolla ryhmän aktiivisesti luomaa tahtotilaa, jolla on aiottu, yhteinen päämäärä (Tuomela & Miller 1999, 116–117). Edellä kuvatun mukaisesti yhteistahdon luominen ja ylläpitäminen edellyttävät monien vaikeuksien ylittämistä. Haastateltavien nimeämät esteet ja vastukset liittyvät työn ja arjen tavoiteorientoituneen ajan synnyttämiin kiireisiin, seuran sisäisen dynamiikan rakoi luun, yksilöiden eriäviin intresseihin, alkoholin liikakäyttöön ja ravintolan ominaisuuksiin. Yhteistahdon saavuttamisen vaikeus yhtäältä ruokkii sitä tavoittelevan toiminnan haluttavuutta ja velvoittavuutta ja toisaalta lisää toiminnassa vaadittavan tahdon lujuu tta. Ehkä tämän vuoksi haastateltavat keskittyvät kertomuksissaan kuvaamaan yksityiskohtaisimmin nimenomaan siirtymäriittejä. Kiinnostavaa on, että aineistomme kertomuksissa yhteistahto ei kytkeydy lainkaan politiikkaan tai kansalaishyveisiin, vaan sitä määrittää itseisarvoinen pyrkimys keskittyä ryhmän omaan hauskanpitoon.

Ravintolailtojen irtiottoja näyttää siivittävän melko runsas alkoholin käyttö. Haastattelupuheesta on tulkittavissa, että rennot paikat luovat sosiaalisuutta voitelevalle juomiselle otollisemat puitteet kuin pintaliitopaikat, joissa statushierarkioiden esiintuominen, muodollinen pukeutuminen ja pidättyvät käyttäytymisnormit luovat yhdessäololle teennäisemmän ympäristön (ks. Törrönen & Maunu 2004). Humaltuminen ei kuitenkaan ole haastateltaville ravintolailloissa itsetarkoitus. Juomisen motiivina on helpottaa siirtymää oman kaveriporukan kehämäiseen aikaan ja siinä syntyneen yhteistahdon ylläpitäminen virtaavana. Tämä tulos on Mäkelän ja Virtasen (1987) saamien 1980-lukua kuvaavien tulosten kanssa samansuuntainen. Nuorten naisten

ja miesten humala ei ole uhmakas tai myyttisen elämyksellinen, vaan he tavoittelevat humalalla puhdasta seurallisuutta. Voidaankin olettaa, että seurallinen juominen on vahvistanut nuorten kulttuurissa asemiaan. Juominen esiintyy ravintolakertomuksissa vain harvoin objektina, ja tällöinkään se ei nouse pääobjektiksi vaan kietoutuu osaksi muuta sosiaalista toimintaa. Juominen ei myöskään esiinny kertomuksissa subjektina. Jos juominen kasvaisi kertomuksissa päähenkilöksi, tilannetta voisi kuvata seuraava sitaatti lähiravintolatutkimuksesta: ”kun on yhden ottanut [ja] jos toista lähtee hakeen, niin otetaan vielä kymmenen lisää” (Sulkunen & al. 1985, 267). Niin ikään alkoholille ei anneta kertomuksissa lähettäjän tai vastaanottajan rooleja, joihin voisivat viitata sellaiset ilmaisut kuin ”humalassa me tehdään aina näin” (alkoholi velvoittaa) tai ”juomiseksi meni sekin kerta” (alkoholi saa hyödyn).

Pääasiassa juominen esiintyy ravintolakertomuksissa sekä auttajana että vastustajana. Auttajana se antaa kykyjä ja kompetensseja siirtyä yksilön lineaarisesta ajasta ryhmän syklisteen aikaan. Häivyttyäessään minän rajoja se muokkaa yksilön halua mukautuvammaksi ystäväporukan yhteistahtoon. Toisaalta samanaikaisesti juominen esiintyy ystäväpiirien keskinäisen yhteistahdon vastustajana illan kaikissa vaiheissa ja tilanteissa. Liiallinen juominen estää yksilöä siirtymästä yhteistahtoon, pudottaa hänet yhteistahdon ulkopuolelle ja pahimmassa tapauksessa nyrjäyttää virtaavan liikkeen holtittomaksi tai pysähdyttää sen. Tämä alkoholin voimakas kaksijakoinen asema kertomuksissa viittaa siihen, että alkoholin kulttuurinen paikka on Suomessa edelleen ristiriitainen. Juomista hillitsevät normit ovat yksilöllisesti ja tilannekohtaisesti vaihtelevampia ja kollektiivisesti epäyhtenäisempiä kuin juomista rohkaisevat arvot, jolloin sopivan juomisen ja liiallisen juomisen välinen rajankäynti ilmenee kulttuurisesti epämääräisenä (Room & Mäkelä 2000, 477). Tällöin juomisen sosiaalinen säätely niin sanotusti vuotaa.

Toisaalta nuorten aikuisten ravintolakertomuksissa juomista kuitenkin pyritään alistamaan sosiaaliselle säätelylle. Kertomuksissa esiintyy edellä kerrotun mukaisesti runsaasti normilauseita, joissa liiallista juomista pidetään epäsuotavana tai joissa kohtuujuominen nostetaan tavoitteeksi. Ravintolailtojen transgressio ei myöskään seuraa ryyppäämisen logiikkaa vaan kohdistuu sosiaalisten siteiden uusintamiseen. Illan tarkoituksena

on siirtyä kehämäisen ajan ajattomaan kehykseen, jossa lineaarinen etsintä suuntautuu ryhmän yhteiseen tekemiseen. Tällöin juomista säädellään yhdessä ruokailemalla, saunomalla, keskustelemalla, tanssimalla jne. Lisäksi ihanne- ja tyyppilisten kertomusten toisteiset kulut viittaavat siihen, että ravintolaelämää ohjaavat tavanomaisiksi tulleet rakenteet, jotka suojelevat tapahtumien kulkua. Ravintolailtojen sosiaaliset rituaalit noudattavat selkeää käsikirjoitusta, mikä luo ennustettavuutta illan tapahtumille ja juomiselle sen eri vaiheissa. Ravintolaelämän kulttuurisen kieliopin normina näyttää olevan se, että juominen on alisteista yhdessäololle.

On merkillepantavaa, että nuorten aikuisten ravintolailloissa juomista säätelevät nimenomaan sosiaalisuuteen kietoutuvat arvot (vrt. Abrahamsson 2003, 404–405), eivätkä esimerkiksi terveyteen liittyvät ihanteet, jolloin juomisen säätelymekanismit ovat hyvin toisenlaiset kuin tapauksissa, joissa juomista pyritäisiin rajoittamaan pohtimalla kaloreiden määrää, maksan sietokykyä, sydämen rytmihäiriöitä tai aivosolujen tuhoutumista. Ravintolailtaa kuvaavissa kertomuksissa ei esiinny lainkaan normilauseita, joissa juomista yritettäisiin vähentää terveydellisistä syistä. Liialliselle juomiselle laitetaan suitsia viittaamalla yksinomaan tekijöihin, jotka estävät tai latistavat ystävien keskinäisen yhteistahdon sosiaalista sujuvuutta ja virtaavuutta.

Juomisen voimakas kääriytyminen ystävien keskinäiseen ”me-nosteseen” asettaa julkisen vallan juomista vähentäville kontrolliohjelmille erityisiä ehtoja. Jos ohjelmat eivät muotoudu dialogissa kohderyhmän arvojen kanssa (vrt. Jaatinen 2000, 126–127), ne saattavat tuottaa vaikeita sivuvaikutuksia. Jos niissä esimerkiksi sivuutetaan juomisen sosiaaliset mekanismit ja painotetaan kohderyhmälle vieraita ihanteita, ne saattavat pikemminkin lisätä alkoholin kulttuurista voimaa me-hengen luojana kuin vähentää juomista.

Tiheätunnelmaisimmaksi juomistilanteeksi haastateltavat nostavat kertomuksissaan valmistautumisvaiheen ja siihen liittyvät siirtymäriitit. Vaihe on kriittinen yhteistahdon syntymiselle ystävien keskittyessä kiireettömään hauskanpitoon tekemällä asioita yhdessä. Myös tämä havainto puoltaa tulkintaa siitä, että nuorten aikuisten juominen on ravintolailtojen yhteydessä instrumentaalista. Se orientoituu sosiaalisuuteen ja on siihen integroitunutta.

KIRJALLISUUS

- ABRAHAMSSON, MARIA: När jag drack för mycket – unga i 20-årsåldern berättar. Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift 20 (2003): 6, 395–408
- AHOLA, EIJA: Uusi keskiluokka ja alkoholi. Alkoholipolitiikka 52 (1987): 4, 173–181
- AHOLA, EIJA: Happy Hours. Uuden keskiluokan ravintolaelämää. Helsinki: Hanki ja jää, 1989
- ALASUUTARI, PERTTI: Miehisen vapauden valtakunta. Alkoholipolitiikka 48 (1983): 1, 17–26
- ALASUUTARI, PERTTI & SILTARI, JORMA: Miehisen vapauden valtakunta. Tutkimus lähiöravintolan tikkakulttuurista. Opinnäytetyö. Tampere: Tampereen yliopisto, 1982
- BAHTIN, MIHAIL: Rabelais and his World. Cambridge: MIT Press, 1968
- BAL, MIEKE: Narratology. Introduction to the Theory of Narrative. Toronto: University of Toronto Press, 1985
- BATAILLE, GEORGES: Eroticism. London: Boyars, 1987
- DOUGLAS, MARY: Purity and Danger: An Analysis of the Concepts of Pollution and Taboo. London: Routledge and Kegan Paul, 1980
- DURKHEIM, ÉMILE: The Elementary Forms of Religious Life. New York: The Free Press, 1965 [1915]
- FALK, PASI & SULKUNEN, PEKKA: Suomalainen humala valkokankaalla – suomalaisen miehen myyttinen fantasia. Sosiologia 17 (1980): 4, 257–270
- GENETTE, GÉRALD: Narrative Discourse. Oxford: Blackwell, 1980
- GREIMAS, A. J. & COURTÉS, JOSEPH: Dictionnaire raisonné de la théorie du langage. Paris: Hachette, 1979
- GUSFIELD, JOSEPH: Contested Meanings. The Construction of Alcohol Problems. Wisconsin: The University of Wisconsin Press, 1995
- HOLMILA, MARJA: Kulkurin valssi on miesten tanssi. Naiset alkoholin suurkuluttajina. Helsinki: VAPK-Kustannus, 1992
- HOLMILA, MARJA & METSO, LEENA & ÖSTERBERG, ESA: Suomalainen ravintolassa. Alkoholipolitiikka 62 (1997): 6, 405–414
- JAATINEN, JAANA: Viattomuuden tarinoita. Nuoret päihdekulttuurinsa kuvaajina. Helsinki: Stakes, 2000
- JÄRVINEN, MARGARETHA: Drinking rituals and drinking problems in a wet culture. Addiction Research and Theory 11 (2003): 4, 217–233
- KEINÄNEN, LEENA: Keskiolutbaarin ydinjoukon elämäntapa. Helsinki: Alko, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos, 1989
- KERYELL, GAELA: Suomalainen humala kansallisena instituutina. Alkoholipolitiikka 62 (1997): 3, 167–185
- KORTTEINEN, MATTI & ELOVAINIO, MARKO: Sivistyneesti humalassa – suomalainen viinapää vuonna 2000. Yhteiskuntapolitiikka 68 (2003): 2, 121–130
- KOSKIKALLIO, ILPO: Suomen ravintolaelinkeino. Alkoholipolitiikka 43 (1978): 1, 3–7
- LALANDER, PHILIP: Produktivism, hedonism och skådespel. Dryckesmonster och identitetsformer i nutida ungdomskulturen. Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift 16 (1999): 1, 17–29
- LALANDER, PHILIP: Beyond Everyday Order; Breaking Away with Alcohol. Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift 14 (1997): English supplement, 33–42
- MAFFESOLI, MICHEL: Maailman mieli. Helsinki: Gaudeamus, 1995
- MUSTONEN, HELI & MÄKELÄ, PIA & METSO, LEENA & SIMPURA, JUSSI: Muutokset suomalaisten juomatavoissa: toiveet ja todellisuus. Yhteiskuntapolitiikka 66 (2001): 3, 265–276
- MÄKELÄ, KLAUS & VIRTANEN, MATTI: Kauppaoppilaiden suomalainen humala. Alkoholipolitiikka 52 (1987): 4, 162–172
- NORELL, MARGARETA & TÖRNQVIST, CLAES: Berättelser om ruset. Alkoholens mening för tjugoåringar. Stockholm/Stehag: Brutus Östlings Bokförlag Symposion, 1995
- NYKYRI, TUUJA: Naiseuden naamiaiset. Nuoren naisen diskoruumiillisuus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, 1996
- PARTANEN, JUHA: Hillitsekö ravintolaympäristö? Alkoholipolitiikka 34 (1969): 1, 7–15
- PYÖRÄLÄ, Eeva: Nuorten aikuisten juomakulttuuri Suomessa ja Espanjassa. Tutkimusseloste 183. Helsinki: Alko, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos, 1991.
- RICOEUR, PAUL: Narrative time. P. 165–186. In: Mitchell, W. J. T. (ed.): On Narrative. Chicago and London: The University of Chicago Press, 1980
- RIMMON-KENAN, SHLOMITH: Kertomuksen poetiikka. Tampere: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1991
- ROOM, ROBIN & MÄKELÄ, KLAUS: Typologies of the Cultural Position of Drinking. Journal of Studies on Alcohol 61 (2000), 475–483
- SILLANPÄÄ, MERJA: Säännöstelty huvi. Suomalainen ravintola 1900-luvulla. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 2002
- SIMMEL, GEORG: The Sociology of Sociability. The American Journal of Sociology LV (1949), 254–261
- SIMPURA, JUSSI: Ravintolajuominen Suomessa vuonna 1984. Alkoholipolitiikka 54 (1989): 2, 50–56
- SIMPURA, JUSSI & PARTANEN, JUHA: Juomatavat muuttavassa yhteiskunnassa. S. 206–218. Teoksessa: Simpura, Jussi (toim.): Suomalaisen juomatavat. Haastattelututkimusten tuloksia vuosilta 1968, 1976 ja 1984. Alkoholitutkimussäätiön julkaisu ja n:o 34. Helsinki 1985
- SULKUNEN, PEKKA: Orgioiden aika. Michel Maffesolin postmodernismi. S. 76–95. Teoksessa: Rahkonen, Keijo (toim.): Sosiologisen teorian uusimmat virtauks. Helsinki: Gaudeamus, 1996
- SULKUNEN, PEKKA: The European New Middle Class. Aldershot: Avebury, 1992
- SULKUNEN, PEKKA: Kohti laadullista ja kohdistettua alkoholipolitiikkaa. Alkoholipolitiikka 50 (1985): 6, 303–311
- SULKUNEN, PEKKA & ALASUUTARI, PERTTI & NÄTKIN, RITVA & KINNUNEN, MERJA: Lähiöravintola. Helsinki: Otava, 1985
- SULKUNEN, PEKKA & TÖRRÖNEN, JUKKA (toim.): Semi-

- oottisen sosiologian näkökulmia. Helsinki: Gaudeamus, 1997. 1997a
- SULKUNEN, PEKKA & TÖRRÖNEN, JUKKA: Arvot ja modaalisuus sosiaalisen todellisuuden rakentamisessa. S. 72–95. Teoksessa: Sulkunen, Pekka & Törrönen, Jukka (toim.): Semioottisen sosiologian näkökulmia. Helsinki: Gaudeamus, 1997. 1997b
- TIGERSTEDT, CHRISTOFFER & TÖRRÖNEN, JUKKA: Muutuvatko suomalaisten juomatavat? Kulttuurisen lähestymistavan jäljillä. Sosiologia 42 (2005): 1, 35–49
- TUOMELA, RAIMO & MILLER, KAARLO: Yhteistahto. S. 116–123. Teoksessa: Niiniluoto, Ilkka & Sintonen, Matti (toim.): Tahto. Tampere: Tampereen yliopistopaino, 1999
- TURNER, VICTOR: The Ritual Process: Structure and Anti-Structure. Chicago: Aldine, 1969
- TÖRNQVIST, CLAES: Att dricka på vardagen – hot, illusion och möjlighet. Nordisk alkohol- & narkotikatidskrift 16 (1999): 1, 7–16
- TÖRRÖNEN, JUKKA & MAUNU, ANTTI: Ravintola, sosiaalisuus ja kulttuuriset eronteot. Sosiologia 41 (2004): 4, 322–336
- VIKARI, MATTI: Suomalainen viinapää. Kysymyksiä. Teoksessa: Pullon henki. Märan sukupolven tervehdys tohtori Pekka Sulkuselle 17.10.1980. Julkaisematon essee nuoren tohtori Sulkusen kunniaksi. Helsinki 1980
- WILLIAMS, SIMON J.: Bodily Dys-Order: Desire, Excess and the Transgression of Corporal Boundaries. Body & Society 4 (1998): 2, 59–82
- VIRTANEN, MATTI: Änkyrä, tuiske, huppeli. Muuttuva suomalainen humala. Porvoo: WSOY, 1982.

ENGLISH SUMMARY

Jukka Törrönen & Antti Maunu: Light transgressions and heavy sociability. Alcohol in young adults' narratives of their evenings out (Kevyet irtiotot ja raskas sosiaalisuus. Alkoholit nuorten aikuisten ravintolailtaa kuvaavissa kertomuksissa)

Research has shown that intoxication-oriented drinking remains the most dominant drinking style in Finland. This does not mean to say, however, that there have been no changes in drinking habits. On the contrary, it seems there has been some tendency for women's and men's drinking habits to converge so that men have become more sociable in their drinking – a feature that has characterised women's drinking for some time. At the same time it has become socially more acceptable for women to get drunk.

This article explores present-day drinking habits in Finland and their distinctive characteristics on the basis of young adults' narratives of their nights out on the town. These narratives were obtained in interviews in response to questions concerning ideal, typical and failed nights out. The dataset comprises a total of 117 interviews (60 women and 57 men). The interviewees were recruited from the rapidly growing sectors of information and service work in business and administration. People working in these sectors may indeed be considered to represent culturally emerging groups: from the meanings assigned by this generation to alcohol we are able to infer which aspects of Finnish drinking habits remain culturally valid and which aspects are susceptible to change.

The narratives by our young adults of their evenings out provide useful material for exploring the current state of drinking habits in their concrete contexts. First of all, an important aspect of going out is the opportunity to drink. Secondly, young adults are the most frequent customers of clubs and restaurants, and they also drink more than other customer groups. Thirdly, the accounts provided by our interviewees include descriptions of drinking not only in clubs, pubs and restaurants, but also in other drinking situations. Further-

more, narrative material is a genre that describes and analyses events from the actors' point of view.

The questions we have in this article are as follows: What motivates young adults to drink? What kind of self-regulation do they exhibit in their drinking? Is getting drunk a value in itself, or does it have a secondary meaning to other activities? Are there any gender differences in drinking habits? We address these questions by looking specifically at the roles of alcohol in young people's nights out, at how these roles vary during the course of the evening and at the angles from which and the activities in the context of which alcohol is approached. Furthermore, the analysis looks at how the narratives are structured on the dimensions of goal-oriented, linear time and ritualised, repetitive cyclical time. The analysis applies the tools of semiotic sociology.

Our analysis shows that the drinking habits of young adults reflect a movement away from the goal-oriented time of the everyday world of work and towards the cyclical time of one's own circle of friends. These breakaways are essentially an exercise in creating and strengthening general will within the groups. They do not resemble total inversions or transgressions of the prevailing reality, nor are they about defiance, about loutish behaviour around street corners, about getting legless and locked up. Instead of heavy transgressions, these breakaways mainly find culturally regulated and ordered expressions. Even though the evenings out are far from dry, getting drunk is not an end in itself. The inebriation of young women and young men is not one of defiance or a mythical search for new experiences; they just want to be sociable. Indeed one may assume that sociable drinking habits have gained a stronger footing among young adults in Finland today.

KEY WORDS

Drinking habits, intoxication, transgression, interviews, narrative analysis, sociability, young adults, Finland

Liite 1. Taulukkojen laatimisen periaatteista ja niiden käytöstä analyysissa

Ihannekertomuksia, tyypillisiä kertomuksia ja painajaismaisia kertomuksia koskevat taulukot on laadittu aineiston koodaamisen ja analyysin pohjalta. Koodaamisessa käytettiin Atlas.ti-ohjelman versiota 5. Jokaisesta kertomuksesta tunnistettiin ensin, millaisia narratiivisen kaavion tarinajaksoja se sisältää. Esimerkiksi seuraavassa Mirkan kertomuksessa esiintyvät narratiivisen kaavion kaikki tarinajaksot, joista lihavoitu teksti kuvaa valmistavaa tarinaa, alleviivattu teksti päätarinaa ja kursivoitu teksti arvioivia tarinakatkelmia.

Mirkka: (a) **no se et ois oikeen paljon rahaa, ois oikeen paljon aikaa, sit vois ehkä niinku [naurah-taa] käydä ehkä silleen niinku huolet eri paikoissa et sillee jotenki tuntuus (...)** et kello ei menis silleen eteenpäin (...) eli esimerkiksi me tehtiin yks kesä semmonen pyöräturnee et me lähettiin päiväl polkemaan kesäl oli ihana päivä ja käytiin eri terasseilla käytiin syömässä (b) *se oli ihan älyttömän kivaa oltiin kavereitten kanssa näin*, (c) **ja sitte, lopult illal poljettiin kotiin ja sitte käytiin pynttäytymässä** (d) **ja sitte, lähettiin vielä illaks [yökerhoon]** (e) *se oli, mun mielestä aika täydellinen se oli tosi kivaa et oli koko päivä aikaa oli ihana päivä oli kesä meillä oli tosi hyvä tunnelma* (f) **ja sit me käytiin eri paikois silleen vaan niinku, istumas yhet ja jatkettiin taas matkaa** (g) **ja, sit viel lopuks mentiin ihan silleen, täysil bilettämään (...)** suurin piirtein viis henkilöä tyttöjen kans ihan.

Mirkan kertomus havainnollistaa sitä, että kertojat eivät useinkaan kerro tapahtumista lineaarisesti. Tapahtumajaksot voivat limittyä kerronnassa toisiinsa monipolvisesti. Lisäksi kertoja tekee ravintolailtaa kuvatessaan lukuisia valintoja. Jotkut kertojat painottavat kertomuksissaan valmistavan tarinan vaiheita, toiset korostavat enemmän päätarinan edesottamuksia. Jotkut saattavat jättää tapahtumien arvioinnin vähälle ja toiset, kuten Mirkka, kommentoida niitä tiuhaan.

Tarinajaksosten tunnistamisen yhteydessä samalla eriteltiin, mainitaanko tai käsitelläkö niissä juomista. Kukin erillinen juomista koskeva maininta, viittaus tai lausuma tarinajaksos sisällä laskettiin taulukkoon. Esimerkiksi Mirkan kertomuksessa juominen nousee suoraanaisesti esiin vain valmistavassa tarinassa kohdassa f.

Kunkin alkoholia koskevan lausuman osalta analysoitiin edelleen, millaisia aktanttiasemia alkoholi siinä saa suhteessa kertomuksen kokonaisuuteen. Mirkan kertomuksen kohdassa f alkoholi koodattiin yhteistahdon virtaavuutta edistävän auttajan rooliin.

Jokaisen alkoholilausuman osalta myös kiinnitettiin huomiota siihen, millaisiin toimintoihin alkoholi niissä kytkeytyy eli fokalisoituu. Mirkan tapauksessa alkoholi nivoutuu pyöräilyn ja terassilta toiseen kiertelyn yhteyteen. Kuten taulukosta 1 voidaan päätellä, tämäntyyppistä toimintaa kuvataan aineistossa vain harvoin, alle kymmenen kertaa, koska se ei ole yltänyt sarakkeeksi taulukkoon.

Taulukoiden kokoamisperiaatteiden kertaamiseksi tarkastellaan vielä seuraavaa Aleksin kertomusta painajaismaisesta illasta.

Aleksi: (a) **no kyllä se jollain tavall itellä lähtee siitä et... on niinku on jollaki tavalla käyny nii et on tullu juatuu aivan liikaa jo hyvin aikases vaiheessa** (b) **ja sitte, jos mennään jollaki porukalla mis esimerkiksi ei oo niin kovin tuttu ihmisiä [-] johonki paikkaan mikä on aivan jotain muuta mitä olis halunnu ...** (c) *niin kyllä se, ainekset alkaa siin olla* (d) **et sit siel voi olla jorku teknobileet vielä**, (e) *nii siinä se sit onki [-]* (f) **ja sitten vielä menet kännissä sanomaan [naurah-taa] jollekki puoltutulle jotaki fiksua** (g) *niin kyllä ne siinä oikeestaan sitte on et ..(h). emmä nyt oikeen mi-hinkään tappeluun asti, ku ei semmonen nyt tunnu oikee, et semmosta nyt tapahtuis niin, mutta jos nyt oikein haetaan nii kyllähän et sitte viel riitelet jonku kans oikei vahvasti ...* (i) *nii siinä ne katastrofin ainekset sitte on*, (j) **ja sitte se on aina et jos ollaa [-] pitkää oltu nii sitte rahaa menny, sata euroa** (k) *nii kaikki tällaset on seuraavana päivänä sitte et, voi voi... että olipa fiksua ja taksilla tietysti kotii jostaki, todella kaukaa ja yksin, et se maksaa sitte vielä*

Aleksin kertomuksessa juomiseen viitataan valmistavassa tarinassa kerran (a) ja päätarinassa kolme kertaa (f, h ja j). Kussakin yhteydessä alkoholi esiintyy vastustajana. Kohdassa a alkoholi fokalisoituu liika-juomiseen, kohdassa f itsensä mokaamiseen, kohdassa h fyysiseen tappeluun ja riiteltyyn sekä kohdassa j liikaan tuhlailuun.

Mirkan ja Aleksin kertomukset konkretisoivat sitä, että alkoholiin ei useinkaan viitata kaikissa tarinajaksosissa. Toisaalta alkoholi voi fokalisoitua yhden tarinajaksos sisällä useisiin erillisiin toimintoihin, kuten Aleksin kertomuksessa. Tällöin kukin fokalisoitu toiminto on laskettu erikseen taulukkoon. Nämä ovat syitä siihen, miksi lausumien (A) määrät poikkeavat sekä haastattelukohtaisten esiintymien (B) määrästä että kunkin tarinatyyppin kokonaismäärästä (N = 117).

Mirkan ja Aleksin kertomukset ovat myös ilmaisuvoimaisia esimerkkejä siitä, että tämän artikkelin aineistossa valmistava tarina ja päätarina kuvaavat pääasiassa ravintolailan kahta päävaihetta: pohjien ottoa (valmistava tarina) ja sen jälkeisiä tekoja, tapahtumia ja sattumuksia ravintoloissa (päätarina). Arvioiva tarina puolestaan tämentää kertojan kokemuksellista suhdetta näihin vaiheisiin.

Artikkelissa taulukot palvelevat lukijoita kahdenlaisissa tehtävissä. Ne ensinnäkin luovat yleiskuvaa aineiston keskeisistä piirteistä. Toiseksi aineiston ominaispiirteiden esittäminen numeromuodossa auttaa lukijoita kysymään, mitkä seikat aineistossa mahdollisesti ovat tärkeitä.

Myös tutkimuksen tekijöille taulukot toimivat näissä tehtävissä. Ne tarjosivat kokonaiskuvaa ja suuntaviivoja yksityiskohtaisemman analyysin tekemiselle. Kun aineisto oli systemaattisesti koodattu, siitä oli helppo hakea merkitykselliset puheenvuorot niiden kontekstia kadottamatta. Lisäksi numerien jakaumien pohjalta tekijät kykenivät paremmin koettelemaan analyysissään erilaisia hypoteeseja ja vertaamaan eri tarinatyyppjä toisiinsa.